

KÉPZETTEBB STATISZTIKUSOKKAL A JOBB STATISZTIKÁÉRT!

Szeptember elején megkezdődött az új tanév. Tíz- és tízezer fiatal kezdett tanu!áshoz, hogy e!sajátítsa azokat az ismereteket, amelyek révén hazánk képzett, a szocializmus építésében tevékeny po!gáraivá válhatnak. Az új oktatási év újabb feladatok, magasabb színvonalú tanulás kezdetét jelenti sok ezer különböző tanfolyam sokszázezer ha!gatója számára is. Az iskolaév kezdete ezért a!kalomként szo!gál arra, hogy á!t!alában is sereg-szem!ét tartsunk az oktatás, a továbbképzés terén előttünk álló feladatok felett. Ez vonatkozik a statisztikai oktatásra is.

A szocialista statisztika fejlődése kezdettől fogva szorosan kapcsolódott az oktatás színvonalához: a fejlődés ott volt a legje!entősebb, ahol a statisztikusok könyvek, folyóiratcikkek, tanfolyamok révén el tudták sajátítani a szovjet tapasztalatokat, ahol a különböző oktatási formákon á!t!alánosították és feldolgozták a magyar gyakorlatot. Az utóbbi 2—3 évben több mint kétezer statisztikus végzett szakmai tanfolyamot, szerezte meg a megfelelő képesítést. Ezeken a tanfolyamokon a statisztikusok e!sajátították az á!t!alános és az ágazati statisztikák alapvető fogalmait, megtanulták a kérdőívek helyes kitöltésének módját. Mindez kétségtelenül komoly eredmény, de a jelenlegi követelmények mellett már nem e!legendő.

A statisztikai munka egyre nagyobb áttekintést, a műszaki és gazdasági kérdések a!aposabb megértését teszi szükségessé. Az üzemekben, a váll!alatoknál do!gozó statisztikusoktól ma már — helyesen — elvárják, hogy ne csak a kérdőívek kitöltésének „gondját” vegyék le az igazgató és főkönyve!ő váll!airól, de a váll!alat adatai alapján csoportosítsanak, e!mezzenek, értékeljenek, készítsenek statisztikát a vezetés mindennapos szükségletei számára. Szorosabb ma már az együttműködés az adatok bizonylati alátámasztása terén a könyve!és, a statisztika és az operatív számvitel között. A váll!alati tervosztály is — és ez a fejlődés jele — munkájában egyre á!t!alánosabban a statisztika adataira támaszkodik. Mindez a statisztika, s ezért a statisztikusok nagyobb megbecsülésével is jár, de ugyanakkor a statisztikusoktól nagyobb, a!aposabb tudást is követeli. Ezért határozta el a Minisztertanács a Központi Statisztikai Hivatal! javaslatára, hogy szervezettelileg is — 3 fokozatú szakvizsga rendszeresítésével — biztosítja a magasabbfokú képzettség megszerzését a statisztikusok számára.

A már hosszabb ideje működő és az új rendszer szerint alsófokú tanfolyamok mellett közép- és felsőfokú tanfolyamok szervezése nem jelenti, hogy az alapfokú tanfolyamok színvona!a az eddiginél a!acsonyabb lesz. Ellenkezőleg: az alapfokú tanfolyamok színvonal!a is magasabb lesz a régebbi egységes tanfolyamokhoz képest. Ezt le!hetővé teszi, hogy az eddigi, nem mindig kifogástalan szövegű és nem teljesen összefüggő jegyzetek helyett egységes tankönyvekből készülhetnek vizsgájukra a statisztikusok. Mindezt

szükséges aláhúzni azért is, mert az alapfokú iparstatistikai tanfolyamok augusztusban megtartott vizsgáján a jelentkezők elég jelentős hányada, majdnem 40%-a, a követelményeknek nem felelt meg. Ennek oka, többek között, abban keresendő, hogy a vizsgára jelentkezők egy része úgy vélte, hogy az ú. n. alapfokú szakvizsga letételéhez csak a legelemibb, legprimitívebb ismeretek szükségesek. Ez — amint a vizsgaeredmények is mutatják — mélységesen hibás álláspont.

Az iskolaév kezdete közvetlenül érinti a különböző — elsősorban statisztikai — tagozatú közgazdasági technikumok statisztika- és egyéb szakos tanárait, a Közgazdasági Egyetem és a Számviteli Főiskola és az egyéb egyetemek statisztikai tanszékeinek előadói gárdáját. Ebben a tanévben a közgazdasági technikumokban magasabb óraszámmal, mint tavaly, többfajta ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi és közlekedési szakon tanulnak statisztikát. Jelentős segítséget ad a tanároknak és a diákoknak, hogy az új tanévben a tavalyinál jobb statisztikai tankönyvek állanak rendelkezésre és hogy a tanárok az elmúlt tanévben már némi tapasztalatot szereztek a statisztikai oktatásban. Azonban az oktatás sikere még koránt sincs biztosítva. A statisztikai tanároknak sokkal jobban meg kell ismerniök és szeretniök tárgyuikat. Ehhez a Közoktatásügyi Minisztérium és a Központi Statisztikai Hivatal oktatási osztálya minden segítséget megad.

A főiskolák és egyetemek statisztikai tanszékeinek ebben az évben emelniök kell az oktatás színvonalát. Az elmúlt 2—3 esztendőben a színvonal emelésének legkomolyabb akadálya volt, hogy a hallgatók egy részének számolási, matematikai tudása nem volt kielégítő. A gyenge képzettségű hallgatókkal való törődés sokszor az egész évfolyam színvonalát visszahúzta. E hiányosságok felett — melyek részben még ma is fennállnak — természetesen személynem lehet, de a következő tanévben arra kell törekedni, hogy a színvonal ne az elmaradókhoz, hanem egyre inkább az élénjárókhoz igazodjék. A szöveges példák mellett már egyre sűrűbben olyan feladatokat is kell megoldatni, amelyek nemcsak a számolási készség fejlesztésére alkalmasak, de a statisztikai feladat ellátásához szükséges speciális készséget: az elemzési tudást, a mondanivaló tömör, áttekinthető formában való kifejezőképességét is fejlesztik. Ezenkívül az egyetemek, elsősorban a Közgazdasági Egyetem statisztikai tanszékeinek — a Központi Statisztikai Hivatal Oktatási Osztályával együtt — foglalkoznia kell a statisztika tanításának elméleti-módszertani kérdéseivel, meg kell szerveznie a statisztikai tananyagok bírálatát.

A statisztika fejlődése ma már nemcsak gazdagabb statisztikai anyagnak, a könyvelés és tervezés elemeinek ismeretét teszi szükségessé, hanem azt is, hogy a statisztikus a számokkal biztosabban tudjon bánni, kultúráltabb, ötletesebb formában tudjon elemezni és értékelni. A fejlődés kezdeti szakaszában, amikor a fő feladat a legelemibb statisztikai szükségletek kielégítése, az alapvető kérdőívek aránylag nem magas szakmai igényt támasztó kitöltése volt, ezektől a követelményektől még igen sokszor eltekinthetünk. De ami még tegnap aránylag kielégítő volt, ma már elégtelen. A statisztika velege, ereje az, hogy áttekinthető formában, tömören mutassa be a lényegét. Az a sokszor hangoztatott alapelv, hogy a statisztikus jártassága abban mutatkozik meg, hogy sok százezer adathól miképpen tudja kiválasztani a legfontosabbakat, azokat hogyan tudja csoportosítani, áttekinthető formában kifejezni, ma már a statisztikus gyakorlati munkájának mindennapos törvénye kell legyen. A jó statisztikus nemcsak

alapos szakmai ismereteivel tűnik ki, hanem azzal is, hogy e tudásra felépített mondanivalóját tömören, a tények szigorú, meggyőző logikájával fejezi ki. Ehhez pedig szakmai, közgazdasági tudás mellett az is szükséges, hogy nagyobb legyen a statisztikusok számolási készsége, magasabb a matematikai műveltsége. A statisztikusoktól nem utolsósorban azt is meg kell követelni, hogy helyesen, világosan, a magyar nyelv szabályainak megfelelően fogalmazzák meg mondanivalójukat. Mindennek elsajátítása a „régii” statisztikusok számára annál is szükségesebb, mert felnövekedben van a statisztikusoknak az a gárdája, amely a technikumokban, a főiskolákon és egyetemeken ezeket a szakmai feladatok ellátásához nélkülözhetetlen matematikai, nyelvtani, általános műveltségi ismereteket behatóan tanulmányozza és sikeresen elsajátítja.

Az alapfokú statisztikai vizsgák írásbeli anyagában gyakran akadnak olyan hibák, amelyek arról tanúskodnak, hogy a vizsgára jelentkezők híján vannak az alapvető számtani ismereteknek. A könnyűipari statisztikusok augusztusi vizsgáján 22 vizsgázó közül 18 nem tudta megoldani az önköltségi index alkalmazásával kapcsolatos írásbeli feladatot. A hallgatók egy része nemcsak az alapvető definíciókat nem ismerte, de ötromba számtani hibákat is elkövetett. A kereskedelmi statisztikusok vizsgájára jelentkezett többek között az Üzemélelmezési Karbantartó Vállalat, a Szőrmekereskedelmi Vállalat és a Len-, Kender- és Jutaáru Nagykereskedelmi Vállalat statisztikusa. Mindhárom statisztikus súlyos hibákat követett el az átlagok és a százalékszámok kiszámításánál. Nem kisebb hiányosságok vannak egyes statisztikusoknál a mondanivaló világos, szabatos kifejezése terén. Különösen a vidéki hálózat statisztikusai között vannak olyanok, akik úgy vélik, hogy szervezéssel, értekezletekkel a feladatukat hiánytalanul el tudják látni és nem látják, hogy mindez csak külső kerete, segítő eszköze az érdemi munkának, amely statisztikai ismereteket, számokkal való bántudást, logikus gondolkozási és kifejezőképességet feltételez.

A statisztikának hatalmas nevelő, fegyelemző hatása van: arra készít, hogy megállapításaink a tények szilárd alapjára támaszkodjanak, megtanítt arra, hogyan küzdjünk a fecsegés, a mellébeszélés, az „általánosságban” való vezetés ellen, megköveteli a logikus gondolkodást, a tömör kifejezőképességet. A statisztikusoknak méltóknak kell mutatkoznuk a statisztikához, amely Lenin és Sztálin műveiben, népi demokráciánk vezetőinek írásaiban, beszédeiben mint a valóság megismerésének értékes fegyvere a logikai bizonyítás kimeríthetetlen erejével hat. Mindehhez azonban a statisztikusoknak tanulniuk kell, szüntelenül magasabb szintre kell emelniük képzettségüket. A statisztika oktatásával foglalkozó dolgozókra ezért komoly felelősség hárul, mert munkájuk eredményessége a statisztikai oktatás színvonala, az egész statisztikai munka fejlődésének, jövőjének záloga.